

การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง : ปัจจัยเงื่อนไขและกระบวนการ
Political Power Construction: Conditional Factor and Process

กิตติญาณันต์ ดวงภักดีรัมย์

Kittiyakan Doangpakdeeram

นักศึกษา ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Ph.D. Student (Public Administration), Rajabhat Maha Sarakham University

E-mail: rattnakonkik155@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2402-1298>

Received 10/04/2022

Revised 26/04/2022

Accepted 27/04/2022

บทคัดย่อ

แม้ว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยพยายามส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนโดยกระจายอำนาจการปกครองไปยังท้องถิ่นเพื่อให้คนในตำบลหมู่บ้านสามารถมีส่วนร่วมได้ อย่างไรก็ตามการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศนั้น นักการเมืองที่เข้าสู่ระบบการเมืองส่วนใหญ่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นหลัก การก้าวขึ้นสู่อำนาจของนักการเมืองทั้งหลาย แม้จะแยกย่อยออกไปหลายประเด็น หรือหลายวิธีตามแต่สถานการณ์สิ่งแวดล้อม และความสามารถของแต่ละคน ซึ่งผลของการ ศึกษากระบวนการสร้างเครือข่าย และการจัดองค์กรทางการเมืองท้องถิ่นนั้น การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองมาจากประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ (1) บารมีของวงศ์ตระกูล (ได้โอกาสเต็มแล้ว) (2) สร้างเครือข่ายฐานอำนาจในพื้นที่ (3) การเป็นนักสังคมสังเคราะห์ (เข้าถึง ใจถึง ฟังได้) (4) ความเป็นกลางการประสานงานทุกระบบ (บนดิน ใต้ดิน ฯลฯ สีขาว สีเทา) (5) พัฒนานวัตกรรมนโยบายสาธารณะ (การพัฒนาเชิงพื้นที่มากมายก่ายกอง) (6) ความสัมพันธ์กับฐานอำนาจทางการเมืองระดับชาติ และ (7) การแสดงบทบาทการเป็นรัฐบาลตลอด

คำสำคัญ: การเมือง; การสร้างฐานอำนาจ; ปัจจัยเงื่อนไข; กระบวนการ

Abstract

Although Thailand faces problems with democratic governance, the government has seriously tried to solve the problem, trying to promote democracy in the community by decentralizing the governance to the locality so that people in village sub-districts can participate. Governing at both local and national levels. However, politicians entering the political system tend to aim primarily for personal gain and political gain. The rise to power of politicians can be broken down into several issues or methods depending on the circumstances, the environment, and the abilities of each individual. The results of a study of the process of networking and local political organization were based on the following key points: (1) The prestige of the family (got the opportunity). (2) Build a network of local power bases. (3) Being a synthetic socialist (accessible and dependable). (4) Neutral coordination of all systems (overground, underground, etc., white, gray). (5) Develop public policy innovations (massive spatial development). (6) Relationship with the national political power base. And (7) the role of government at all times.

Keywords: Politics; Power Construction; Conditional Factor; Process

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงแบบไดนามิก ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตามภารกิจในท้องถิ่น ทั้งการพัฒนาทางการเมืองในท้องถิ่น การพัฒนาระบบการจัดการภาวะผู้นำทางการเมืองจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการทำงานตามสถานการณ์ที่สังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการพัฒนาและปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง ธรรมชาติเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ระบอบการเมืองประชาธิปไตยที่แท้จริงต้องอาศัยการเมืองโดยที่ประชาชนเป็นผู้ชักนำบุคคลให้เข้าสู่เส้นทางทางการเมือง ควบคู่ไปกับบทบาทของผู้ควบคุมเกมการเมือง เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมากขึ้น ภายใต้กรอบการรักษาและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกันถือเป็นหลักการสำคัญในการลดการย้อนอดีตของระบอบประชาธิปไตยเพื่อการพัฒนาต่อไป (พิชญ์ภูณัฐา พรหมศิลป์, 2558)

ตามประวัติศาสตร์การเมืองของไทย ก็ใช้ฐานการปกครองแบบ อำนาจนิยมมาอย่างยาวนาน อำนาจนิยมที่มีการกล่าวถึงในยุคปัจจุบันมากที่สุดคือ “อำนาจนิยมที่มาจาก การเลือกตั้ง” (Electoral Authoritarianisms) หรือระบอบอำนาจนิยมที่มีเปลือกนอกฉาบด้วยผู้นำที่มาจาก การเลือกตั้ง ซึ่งปรากฏให้เห็นในหลายประเทศแถบตะวันออกกลาง และแอฟริกาเหนือ (Linz, 1998) ในระบอบประชาธิปไตยแบบ

[202]

Citation:

กิตติญาณันต์ ดวงภักดีรัมย์. (2565). การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง : ปัจจัยเงื่อนไขและกระบวนการ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (2), 201-208.

Doangpakdeeram, K. (2022). Political Power Construction: Conditional Factor and Process. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (2), 201-218;

DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.21>

ตัวแทน กระบวนการอันสำคัญและจำเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีอาจขาดหายไปได้เลยก็คือ การเลือกตั้ง (Election) เพราะเป็นกระบวนการที่จะทำให้ประชาชนเจ้าของอำนาจได้ แสดงออกซึ่งเจตจำนงเสรีของแต่ละบุคคล ทว่าการเลือกตั้งก็อาจมีใช้ตัวบ่งชี้ถึงความเป็นประชาธิปไตยเสมอไป เพราะระบอบอำนาจนิยมในหลายประเทศได้อาศัยกระบวนการเลือกตั้งมา เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมในการปกครอง และการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ด้วยการอ้างเสียงสนับสนุนข้างมาก ทำให้เกิดอำนาจนิยมแบบใหม่ที่ เรียกว่า อำนาจนิยมที่มาจาก การเลือกตั้ง ทำให้เกิดข้อถกเถียงว่า การเลือกตั้งมิได้เท่ากับการมี ประชาธิปไตยเสมอไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่ “จำเป็น” แต่อาจไม่ “เพียงพอ” ที่จะแบ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ออกจากระบอบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (Badie, 2011; Dahl, Robert A. 1957).

ประเทศไทยได้เปลี่ยนระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน แต่จากสถานะปัจจุบัน สังคมไทยยังไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และกระบวนการทางการเมือง นักการเมืองที่เข้าสู่ระบบการเมืองส่วนใหญ่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ทางการเมือง รัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาอย่างจริงจังโดยพยายามส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน โดยกระจายอำนาจการปกครองไปยังท้องถิ่นเพื่อให้คนในหมู่บ้านสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (เสาวนีย์ ชินสิทธิรัตน์, 2550: 22) แต่ด้วยนับตั้งแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 นั้น ได้มีการแบ่งระหว่าง การเลือกตั้งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และระบอบอำนาจนิยมที่แฝงเร้นอยู่ในคราบประชาธิปไตยตัวแทนจอมปลอม (Authoritarianism Disguised in the form of Representative Democracy) จึงอยู่ที่มิติด้านคุณภาพของการเลือกตั้ง และประสิทธิภาพของกลไกตรวจสอบด้วย กล่าวคือ การเลือกตั้งจะต้องเป็นการเลือกตั้งที่เสรีเที่ยงธรรม และโปร่งใส (Free, Fair, and Transparent Election) ที่ปราศจากการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอกอื่นๆ จึงถือได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่เพียงพอและจำเป็นเพื่อนำไปสู่ระบบประชาธิปไตยเสรีอย่างแท้จริง และเมื่อชัยชนะและส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อบ่อนทำลายกลไกการทบทวน ลัทธิอำนาจนิยมก็อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างเผด็จการกับประชาธิปไตยมีความสำคัญเท่ากับการเลือกตั้งคือหลักนิติธรรมที่เป็นกลาง รัฐบาลที่ตรวจสอบได้ และกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระโดยไม่มีการแทรกแซงหรืออคติ (Badie, 2011, p. 112)

ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขั้นพื้นฐานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยมีภารกิจในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นตามความต้องการของประชาชน เป็นนิติบุคคลที่มีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ทั่วไปในการกำกับดูแลและให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน บริหารสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและคลัง ตลอดจนอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยต้อง

.....
คำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย การกำกับกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ระบุว่า การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำอย่างประหยัดและมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจน สม่าเสมอ และเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติส่วนหนึ่ง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 54)

อย่างไรก็ตาม ในสังคมไทย กระบวนการทางการเมืองในรูปแบบของการเลือกตั้งได้กลายเป็นวิถีทางให้ชนชั้นสูงในธุรกิจพัฒนาอำนาจของตนให้ถึงขีดสุด เนื่องจากการเลือกตั้งที่กำลังจะมีขึ้นได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของทุนทางการเมืองในการหาเสียง ให้ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองพยายามใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองและพยายามขยายฐานอำนาจทางการเมืองให้กว้างที่สุด กลุ่มธุรกิจการเมืองใด ๆ มีฐานอำนาจที่แข็งแกร่ง กลุ่มธุรกิจการเมืองมีโอกาสที่จะชนะการเลือกตั้งเข้ามาบริหาร นอกจากนี้ อาจนำไปสู่การผูกขาดอำนาจทางการเมือง ความคิดหรือมุมมองในเรื่องต่างๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา และจะทำให้เกิดความผูกพันกับตำแหน่งเช่นกัน (เดชะ สิทธิสุทธิ, 2541: 61) ซึ่งเป็นเหตุผลที่สอดคล้อง กับแนวคิดของ ยศสันติสมบัติ (2533: 42) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกตั้งกลายเป็นระบบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงชนชั้นผู้นำและกลุ่มการเมือง โดยมีการแบ่งฝ่ายผู้นำกลุ่มย่อยผู้มีอิทธิพลและนายทุน ฯลฯ ที่รวมตัวกันขึ้นเป็นระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระบบการเมืองไทย จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ส่วนบุคคลไม่ใช่หลักการ หรือระเบียบ

จากการเลือกตั้งที่เริ่มมีมาอย่างต่อเนื่องในกระบวนการทางการเมือง ได้สร้างฐานทรัพยากรอำนาจให้กับกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ ได้มีกลุ่มบุคคลเข้ามา มีบทบาททางสังคม และการเมืองมากขึ้น และนักการเมืองในท้องถิ่นบางรายได้เลื่อนขั้นขึ้น จากการมีทรัพยากรอำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองในท้องถิ่น เข้าสู่การมีอำนาจทางการเมืองในระดับชาติได้ จากบทบาทของผู้นำทางการเมืองข้างต้น มีประเด็นที่ควรศึกษาว่านักการเมืองกลุ่มหนึ่งจะสามารถสร้างฐานอำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองได้อย่างไร ทรัพยากรอำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองได้อยู่เบื้องหลังในการสร้างฐานทรัพยากรอำนาจทางการเมือง อำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองสามารถมีเสถียรภาพอย่างถาวรได้ในระดับนี้ และในการจัดตั้งอำนาจทางการเมืองหรือฐานทรัพยากรทางการเมือง มีองค์กรและเครือข่ายทางการเมืองในทางใดทางหนึ่ง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยเงื่อนไข และกระบวนการในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่ช่วยให้ผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่นสามารถโน้มน้าวและมีอำนาจเหนือผู้อื่น และการวิเคราะห์การศึกษา การสร้างเครือข่ายและองค์กรทางการเมืองที่ส่งผลต่อการสร้างฐานอำนาจของผู้นำการเมืองท้องถิ่น

อำนาจที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

การศึกษาปัจจัยสนับสนุนและวิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ทรรศนคติอำนาจของผู้บริหารเมือง ต้องเกี่ยวข้องกับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะผู้นำทางการเมืองประกอบด้วยมหาอำนาจที่ก้าวสู่ความเป็นผู้นำ อย่างไรก็ตาม มันแสวงหาอำนาจในรูปแบบต่างๆ และรักษาความเป็นผู้นำในลำดับขั้นของผู้มีอำนาจสูงสุดด้วยความสามารถในการประเมินและคาดการณ์ผลการปฏิบัติงานทางการเมือง

สุรวุฒิ ปัดไธสง (2536) มีการอธิบายว่าแหล่งพลังงานเป็นอำนาจที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของมนุษย์ แม้ว่าอำนาจจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่การดำรงอยู่ของอำนาจมีลักษณะเฉพาะด้วยความสัมพันธ์ทางอำนาจที่เท่าเทียมกันหรือทับซ้อนกัน ทรรศนคติอำนาจของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกัน ผู้นำที่มีทรรศนคติที่สูงกว่าและทรงพลังกว่าสามารถช่วยให้ผู้นำที่มีทรรศนคติน้อยกว่าหรือน้อยกว่าสามารถดำเนินการตามความประสงค์ของตนได้เสมอ ไม่ว่าจะพวกเขาจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่ในขณะเดียวกันผู้มีอำนาจก็พร้อมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขและปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความไว้วางใจ ความคาดหวังในผลประโยชน์ และความกลัวต่ออำนาจ ประเทศไทยเป็นสังคมที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ความสัมพันธ์ของญาติพี่น้องพึ่งพาอาศัยกันจนสังคมพัฒนาเป็นสังคมที่ซับซ้อนและเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งโดยโครงสร้างทางสังคมของไทยได้พัฒนาเป็นรัฐเหนือสังคม

ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการสนับสนุน และวิธีสร้างฐานอำนาจทางการเมืองนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับทรรศนคติอำนาจของผู้บริหารเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเหตุว่าผู้นำทางการเมืองประกอบด้วยผู้กุมอำนาจซึ่งก้าวเข้ามาสู่ความเป็นผู้นำ โดยวิธีการแสวงหาอำนาจในรูปแบบต่างๆ และดำรงความเป็นผู้นำอยู่ในลำดับขั้นที่มีอำนาจสูงสุด ด้วยความสามารถในการประเมินผลและคาดการณ์ในการปฏิบัติงานทางการเมืองในทุกๆ สังคมย่อมประกอบด้วยคน 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่เป็นผู้ขึ้นนำโดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ทางทรรศนคติอำนาจ ไม่ว่าจะ เป็นอำนาจ บารมีเกียรติยศ หรือทรัพย์สินเงินทอง ฯลฯ เป็นเครื่องมือ (Apparatus) ในการกำหนดบทบาทหรือกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้ กลุ่มพวกนี้เราเรียกว่า กลุ่มผู้นำส่วนอีกกลุ่มเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกลุ่มแรก ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามเพราะถูกบังคับหรือปฏิบัติตามเพราะความสมัครใจก็ตามแต่พวกเขาก็ต้องยอมรับเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมพวกเขาตั้งนั้น การเป็นผู้นำจึงขึ้นอยู่กับทรรศนคติอำนาจภาวการณ์ในขณะนั้น ที่สามารถทำให้เกิดการเป็นผู้นำขึ้น ภาวะผู้นำจึงไม่ได้หมายถึง ผู้นำอย่างเดียว แต่จะต้องมีอะไรอย่างอื่นประกอบด้วย คือ ผู้ตามกลุ่มคนหรือองค์กรและ สถานการณ์ รวมความว่าภาวะผู้นำประกอบด้วยผู้นำผู้ตามองค์การและสถานการณ์ แปลว่า การที่จะเกิดมีผู้นำขึ้นมาสักคนหนึ่งคนที่เป็นผู้นำไม่เพียงแต่จะต้องมีลักษณะดีเด่นเป็นพิเศษเท่านั้น แต่เขาจะต้องเป็นที่พึงพอใจปรารถนาของผู้ตาม เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะหรือความต้องการ ขององค์การรวมตลอดถึงว่าสถานการณ์แวดล้อมอำนวยให้เขาเป็นผู้นำกลุ่มได้ ประเด็นที่สำคัญก็คือ อะไรที่ทำให้สภาวะการณ์พวกนี้เกิดขึ้น

Gamson (1968; พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556) ได้อธิบาย ความหมาย ทรัพยากรอำนาจว่า หมายถึง “สิ่งใดๆ ที่ปัจเจกชนหรือกลุ่มบุคคลนำไปใช้เพื่อให้เกิดอำนาจขึ้น” โดยทรัพยากรอำนาจมีอยู่หลายลักษณะ ดังต่อไปนี้ (1) การเป็นเจ้าของและการครอบครองปัจจัยที่อาจทำให้เกิดอำนาจได้ เช่น เงิน ทอง ความรู้ ความชำนาญบุคลิกลักษณะดี การวางตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น (2) การได้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กร เช่น ตำแหน่งผู้นำในกระทรวง กองทัพ ธนาการ หน่วยงานของตำรวจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม บริษัทสมาคม (3) การได้รับมอบอำนาจจากผู้อื่น เช่น ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการมรดก หรือรองนายกรัฐมนตรีได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี ให้ปฏิบัติราชการแทนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (4) การเป็นเจ้าขององค์กร เช่น เป็นเจ้าของธนาการ บริษัท ห้างร้านโรงแรม โรงงาน การเป็นเจ้าขององค์กรอาจก่อให้เกิดอำนาจแตกต่างกันได้ เช่น หากองค์กรมีขนาดใหญ่เจ้าขององค์กรก็ย่อมมีอำนาจมากกว่าองค์กรขนาดเล็ก หรือในองค์กรที่มีวินัยและมีกฎระเบียบที่เข้มงวด อาจทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครององค์กรมีอำนาจมากกว่าองค์กรที่ไร้วินัย หรือมีการจัดตั้งองค์กรที่ไม่เข้มแข็งก็ได้ เป็นต้น

ทรัพยากรอำนาจยังอาจแบ่งออกเป็นสินทรัพย์จับต้องได้ เช่น เงินทอง ที่ดิน สินค้าที่มีมูลค่า ความเหนียวแน่นของกลุ่ม และการสนับสนุนจากสมาชิก ฯลฯ หรือสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ความรู้ ทักษะ ความชำนาญพิเศษ ความชอบธรรม ชื่อเสียง ฯลฯ ทรัพยากร เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ผู้กระทำการ (Actor) นำไปใช้ให้เกิดอำนาจขึ้นได้ กระนั้นก็ตาม ทรัพยากรโดย ตัวมันเองไม่ใช่อำนาจ แต่อำนาจจะเกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมเท่านั้น โดยผู้กระทำการ หรือผู้ใช้อำนาจที่มีทรัพยากรมากกว่า ย่อมสามารถใช้อำนาจในการควบคุมคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ มากกว่า ทางกลับกันหากเขามีทรัพยากรน้อยก็ย่อมใช้ในการควบคุมได้น้อย แต่จะหันมาใช้อิทธิพลในการจูงใจเพื่อให้คนคล้อยตามมากขึ้น

จากที่กล่าวอ้างข้างต้นเห็นว่า การมีอำนาจสูงหรือต่ำนั้น มิได้ผันแปรไปตาม ปริมาณของทรัพยากรแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่อำนาจยังขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ทรัพยากรเกิดอำนาจ อีกด้วยซึ่งวิธีการใช้อำนาจเป็นศิลปะเฉพาะตัวที่ยากต่อการเลียนแบบได้ แต่ที่มีความสำคัญเป็น อย่างยิ่งต่อการใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น บางคนที่มีเงินทองมาก แต่อาจมี อำนาจไม่มากหากยังอ่อนหัดในวิธีการใช้อำนาจในทางตรงกันข้ามกับคนบางคนแม้จะมีเงินทอง และทรัพย์สมบัติน้อยกว่า แต่อาจมีอำนาจสูงกว่าได้หากเขาสามารถใช้อำนาจอย่างชาญฉลาดได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทรัพยากรอำนาจ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่ปัจเจกชนหรือกลุ่มคน นำไปใช้เพื่อให้เกิดอำนาจขึ้นอันประกอบด้วยปัจจัยสำคัญในการสร้างฐานอำนาจที่มีทั้งเป็นวัตถุ และสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้อันเป็นการสนับสนุนการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของบุคคล เช่น การได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเครือข่าย กลุ่มองค์กร กลุ่มพรรคการเมือง และนักการเมือง ระดับประเทศ โดยจะใช้ทรัพยากรที่ตนมี เช่น ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน การมีชื่อเสียง มีวุฒิกการศึกษา ความเคารพน่าเชื่อถือ ความเคารพศรัทธาในตัวบุคคล วงศ์ตระกูลและการยอมรับ จากบุคคลอื่น เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดทรัพยากรอำนาจ

การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับฐานอำนาจทางการเมืองไว้ดังนี้

Wright, C. Mills (1959; เดชะ สิทธิสุทธิ, 2541) ได้ให้คำนิยามฐานอำนาจทางการเมือง หมายถึง อำนาจที่จะตัดสินใจและการบังคับให้เป็นไปตามการตัดสินใจนั้นๆ ในส่วนที่มี ความสำคัญต่อสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองสามารถที่จะจัดสรร ความชอบธรรม (Legitimacy) หรือสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ตามตัวบทกฎหมาย ตัวอย่างของบุคคล ที่มีฐานอำนาจทางการเมืองได้แก่ นักการเมือง เช่น สมาชิกวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี ตลอดจนบุคคล อื่นๆ ที่ได้รับการมอบหมายงานจากบุคคลเหล่านี้

ชาวยุชย จิตรเหล่าอาพร (2558) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจกับการ ถดถอยทางการเมืองไว้ว่าเมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ถึงรูปแบบการเข้าสู่ฐานอำนาจ การเมืองของนักการเมืองระดับชาติย่อมพบว่ามีความหลายลักษณะ การลงสมัครรับเลือกตั้งโดยสุจริตซึ่งผู้เข้าสู่ถนนทางการเมืองโดยวิธีการนี้ต้องอาศัยทุนทางสังคมสูง (High Social Capital) กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนโดยทั่วไปยอมรับว่าเป็น “คนดี” หรือ “คนเหมาะสม” หรือ “คนที่เชื่อถือได้” กับการเป็นผู้นำทางสังคมการเมืองที่ดี สามารถสร้างหรือกระจายผลประโยชน์สาธารณะ (Public Goods) ให้เกิดแก่ประชาชนส่วนใหญ่ได้ บุคคลที่มีฐานอำนาจทางการเมืองสูงย่อมสามารถก้าวเข้าสู่การลงสมัครรับเลือกตั้งได้อย่างภาคภูมิใจ ขณะเดียวกันย่อมเป็นคู่แข่งสำคัญกับนักทุจริตการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นการได้รับการสนับสนุนหรือผลักดันจากประชาชนโดยตรง ซึ่งการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองในลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นเสียงสวรรค์ที่เห็นพ้องและ / หรือคนส่วนใหญ่เห็นว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีความรู้ ความดี ความสามารถ เหมาะสมเข้าสู่การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้วยเหตุ นี้จึงยอมทำให้กระบวนการเลือกตั้งที่สุจริตและยุติธรรมเกิดขึ้นได้อย่างสอดคล้องกับการพัฒนาทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จากประเด็นข้างต้นย่อมทำให้มองเห็นว่า ทรัพยากรสำคัญเกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ฐาน อำนาจทางการเมืองมี 5 ประเภทหลักๆได้แก่

1. กำลังเพื่อการบังคับใช้ความรุนแรง ซึ่งทรัพยากรประเภทนี้ย่อมมีอยู่ในกองทัพ โดยมักอ้างถึงความชอบธรรมในการใช้อำนาจเหล่านี้ผ่านสถานการณ์ความเร่งด่วน ความมั่นคง ของชาติ ความต้องการของประชาชน เป็นต้น
2. บารมีและอิทธิพล ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มักพบทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและ รวมถึงระดับองค์กร นัยของทั้งสองคำนี้มีความหมายในเชิงลบที่สะท้อนถึงความน่าเกรงใจ น่าเกรง ขาม น่าเกรงกลัวอันมีผลให้บุคคลรอบข้างต้องกระทำตามแม้จะด้วยความพอใจหรือไม่ก็ตาม

3. ผลประโยชน์ ถือเป็นสิ่งล่อใจที่สำคัญ อาจเป็นไปได้ทั้งในรูปแบบนโยบายที่กระทำแล้วและกำลังจะกระทำก็ได้ และขณะเดียวกันผลประโยชน์ก็อาจถูกแปรรู้อยู่ในลักษณะทรัพย์สิน เงินทอง ของแลกเปลี่ยนอื่นๆ ก็ได้

4. เสียงสนับสนุนจากประชาชน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญสามารถผลักดันให้ใคร ก็ตามสามารถเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองได้โดยอ้างอิง “ความชอบธรรม” ผ่าน “เสียงสวรรค์” นี้ ในฐานะ “การเป็นตัวแทนจากประชาชน” เพราะฉะนั้นการสร้างเสียงสนับสนุนจึงอาจเกิดขึ้นทั้งใน แบบที่มาจากจิตวิญญาณของความเห็นพ้องของประชาชนเองและในแบบที่มาจากการระดมผ่าน ทรัพยากรอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้

5. เงินทุน ถือเป็นทรัพยากรที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งหมดข้างต้น เนื่องจาก สามารถสนับสนุนต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง บารมีและอิทธิพล ผลประโยชน์และการสนับสนุนของประชาชน

ฉะนั้น หากลองพิจารณาจากที่กล่าวมาข้างต้นย่อมทำให้เห็นว่า ฐานอำนาจทางการเมืองที่ไม่ชอบธรรมสามารถสร้างความถดถอยทางการเมืองให้เกิดขึ้นมาได้ โดยเฉพาะการพัฒนาให้การเมืองอยู่บนฐานของหลักการประชาธิปไตยที่ประชาชนมีอำนาจอย่างแท้จริง ดังที่ พบว่าการเข้าสู่ฐานอำนาจทางการเมืองการปฏิวัติรัฐประหาร การสวมบทบาทคนกลางเข้าสู่รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตการเลือกตั้ง ล้วนเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่า อำนาจ อธิปไตยมิได้อยู่ในมือของปวงชนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันทรัพยากรที่สำคัญอันเกี่ยวกับการ เข้าสู่ฐานอำนาจแล้วแต่ผลักดันให้ประชาธิปไตยมีอาจก้าวพ้นการผูกขาดอำนาจเผด็จการไว้ในมือของกลุ่มกองทัพ และนายทุนหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพล เพราะแม้จะมีการกล่าวถึงบทบาทของ ประชาชนอยู่บ้าง แต่ก็มีนัยที่บ่งบอกว่า ทั้งการผูกขาดการใช้ความรุนแรง อิทธิพล ผลประโยชน์ และเงินล้วนแปรเปลี่ยนไปเป็น “เสียงสวรรค์ที่ขาดความชอบธรรม” ได้

ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่แท้จริงจึงต้องอยู่บนฐานการเมืองที่ประชาชน คือผู้กำหนดบุคคลเข้าสู่เส้นทางการเมืองไปพร้อมๆ กับบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมเกมการเมือง การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเพิ่มขึ้นภายใต้กรอบของการรักษาและเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของกัน และกัน ย่อมถือเป็นหลักการสำคัญช่วยลดการทำให้ประชาธิปไตยถดถอยหลังเข้าคลองไปสู่การพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป เพราะฉะนั้นการกำหนดเส้นทางการเมืองเข้าสู่ฐานอำนาจให้ชอบธรรม จึงหมายถึง การปฏิรูปทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จขึ้นในอนาคตไปพร้อมกันด้วย

ลักษณะของอำนาจนั้นได้มีผู้แบ่งประเภทของอำนาจออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ คือ

Weber (1966; ธีระพล สุคนธวิท, 2540) ได้แบ่งประเภทของอำนาจออกเป็น 3 แบบ อำนาจเชิงบารมี วิสัย แบบตรรกะ-นิติอำนาจ และแบบธรรมเนียมอำนาจหรืออำนาจเชิง ประเพณีนิยม ซึ่งได้อธิบายไว้ดังนี้

1. อำนาจเชิงบารมีวิสัย (Charismatic Authority) คืออำนาจที่ได้มาจากแรงศรัทธาที่คนอื่น ๆ มีต่อบารมีชนอาจเป็นเพราะเป็นที่ประจักษ์ว่ามีความสามารถพิเศษในการสงครามหรือ ความเป็นผู้สามารถรักษาโรคหรือขจัดภัยพิบัติต่างๆ ได้ ดังนั้น บารมีจึงเกิดจากการยอมรับของ ผู้อื่น

2. ตรรกนิติอำนาจ (Rational-legal Authority) ซึ่งลักษณะสำคัญของอำนาจนี้ คือ

1. อำนาจนี้จะต้องมีลักษณะที่ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคล แต่ขึ้นอยู่กับข้อบังคับและ หลักเหตุผลข้อบังคับ หรือกฎหมาย

2. กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรับรองการใช้ของอำนาจนั้นจะต้องเป็นระเบียบปฏิบัติอย่างกว้างๆ

3. ผู้มีอำนาจตามตรรกะนิติอำนาจ จะใช้อำนาจได้ในขอบเขตแห่งระเบียบ ปฏิบัติและกฎหมาย

4. ตำแหน่งต่างๆ ในองค์การมีการจัดลำดับลดหลั่น (Hierarchy) สูงต่ำตามลำดับการบังคับ

บัญชา

5. การเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ ดังกล่าว จะต้องบรรจุบุคคลผู้รับการฝึกฝนเล่าเรียนหรืออบรมมา

โดยเฉพาะ (Specialization)

6. ตำแหน่งอำนาจหน้าที่แบบตรรกะ – นิติอำนาจนี้สามารถเปลี่ยนตัวบุคคล ผู้ดำรงตำแหน่ง

ตามวาระได้

7. การสั่งงานต่างๆ หรือการวางกฎเกณฑ์ต้องการกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ธรรมเนียมอำนาจหรืออำนาจเชิงประเพณี (Tradition Authority) มีลักษณะ คือ

1. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามอำนาจประเภทนี้จะขึ้นอยู่กับศรัทธาในระบบ ตั้งแต่ที่สืบทอด ต่อมา

2. การเคารพยำเกรงเกิดมาจากการรู้จักมักคุ้นและจงรักภักดีเป็นการส่วนตัว

3. ผู้ที่ติดตามหรือเชื่อฟังจะเป็นลักษณะ “ลูกน้อง” หรือ “ผู้ภักดี”

4. ผู้มีอำนาจประเภทนี้สามารถสั่งการได้โดยอาศัยขนบธรรมเนียมโดยตรง และโดยอ้อมโดย

5. ระบบการทำงานของอำนาจประเภทนี้จะขาดลักษณะตรรกะ-นิตินัย จะเห็น ได้ว่า

แนวความคิดของแม็คซ์ เวเบอร์ ที่ได้แบ่งประเภทของอำนาจในลักษณะต่างๆ แม้ว่าจะเป็น ผลงานที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างในแวดวงวิชาการทางสังคมศาสตร์ แต่ก็ยังไม่มีการชี้ให้เห็น ได้อย่างชัดเจนจนถึง วิธีการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองว่าได้อย่างไร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษานี้

Becharach, S. B., and Lawler, E. J. (1981) ; อีรพล สุคนธวิท, (2540) ได้พูดถึงประเภทของอำนาจไว้ดังนี้

1. อำนาจชอบธรรม (Legitimacy) เป็นสิ่งซึ่งใช้เรียกเป็นพื้นฐานของอำนาจหน้าที่ (Authority) หรืออำนาจ (Power) บนสิทธิในการควบคุมและผู้อื่นมีพันธะหน้าที่ในการเมือง

2. อำนาจอ้างอิง (Reference Power) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลซึ่ง เป็นไปตามธรรมชาติมากกว่า Legitimacy คือ เป็นอำนาจที่ทำให้ผู้อื่นเชื่อถือตนได้เหมือนกับเป็นผู้มีบารมีลักษณะหรือประเภทของอำนาจอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. อำนาจในลักษณะเชิงนามธรรม อำนาจประเภทนี้ เป็นอำนาจที่ไม่ได้เกิดจาก ลายลักษณ์อักษร แต่เป็นอำนาจที่เกิดจากธรรมชาติ เกิดจากลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เช่น อำนาจที่เกิดขึ้นโดยทางประเพณี เช่น การสืบสันตติวงศ์ของพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ ไม่จำเป็นต้องร่างเป็นลายลักษณ์อักษร หรืออำนาจที่เกิดขึ้นในลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ฯลฯ และกฎระเบียบหรือการลงโทษที่เกิดจากอำนาจนี้จะเกิดจากการตัดสินใจของผู้มีอำนาจนั้นๆ เอง

2. อำนาจในลักษณะเชิงรูปธรรม อำนาจประเภทนี้ เป็นอำนาจในเชิงเป็นเหตุเป็นผลที่สัมผัสได้อย่างแจ่มชัด นั่นก็คืออำนาจที่เป็นไปตามกฎหมาย หรือกฎระเบียบที่วางกฎเกณฑ์ต่างๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรจะเป็นลักษณะเชิงนามธรรมจึงไม่รวมอยู่ในนี้) กฎระเบียบคำสั่งนี้ แม้ไม่มีผู้คุมเราก็ต้องปฏิบัติตามเพราะกฎระเบียบจะมีบทลงโทษไว้อย่างจัดจ้าน เช่น การที่เราหยุดรถทางสี่แยกเมื่อติดไฟแดง ถึงแม้บางครั้งจะไม่มีตำรวจ จราจรยืนอยู่ แต่เราก็ต้องปฏิบัติตาม เป็นต้น

วิธีการใช้อำนาจนั้นถือว่าการนำเครื่องมือของอำนาจบางอย่างมาควบคุม เช่น อำนาจ (Power) ของคนที่แข็งแกร่งในการควบคุมคนที่อ่อนแอกว่า หรืออำนาจหน้าที่ (Authority) ขององค์กรที่สามารถควบคุมสมาชิกในสังคม การเปลี่ยนแปลงของอำนาจ (Power) ไปสู่อำนาจหน้าที่ (Authority) จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดตั้งสถาบันที่มีเครื่องมือในการควบคุมสังคม เช่น การลงโทษ การให้รางวัล หรือบรรทัดฐานทางสังคม ฯลฯ เพราะฉะนั้นการที่จะทำให้อำนาจบรรลุ ถึงเป้าหมายที่ต้องการ จึงขึ้นอยู่กับอำนาจนั้นไปใช้ ซึ่งการนำไปใช้นั้นก็มีอยู่หลายวิธี ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของบุคคลต่างๆ ดังนี้

ธีระพล สุคนธวิท (2540) ได้อธิบายวิธีการใช้อำนาจไว้ดังนี้

1. การกำจัดให้หมดไป (Elimination) ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กำลังเป็นตัวกำจัดอันเป็น การใช้กำลังกายโดยตรง (Direct Physical Power) เช่น การประหารชีวิต หรือเนรเทศออกจากประเทศหรือจำคุก เป็นต้น
2. การทำให้เกิดความเสียหาย เป็นวิธีการใช้อำนาจเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายในด้านต่างๆ เช่น อาจเป็นการทำลายทรัพย์สินสมบัติทำลายชื่อเสียงหรือการใส่ร้ายเพื่อให้ เกิดความเสียหายทั้งชื่อเสียงและเกียรติยศ เป็นต้น
3. การใช้อำนาจโดยการคุกคาม คือ การแสดงเจตนาหรือความตั้งใจที่จะทำให้คู่แข่งเห็นว่าตนพร้อมที่จะกำจัดเข้าให้หมดไป หรือทำให้เขาเสียหายได้
4. การติดสินบน คือ การให้เงิน ทอง หรือสิ่งของมีค่าต่างๆ เพื่อให้เขาเห็นด้วย หรือยอมทำตามหรือขัดขวาง
5. การชักจูงโน้มน้าว เป็นการใช้อำนาจด้วยการใช้เหตุผล ข้อมูลที่เป็นจริง ข้อเท็จจริง เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย จนยอมทำตามหรือไม่ขัดขวางการชักจูงด้วยการใช้สำนวนโวหารเพื่อให้เห็นตาม ฯลฯ

ประมวล รุจนเสรี (2548) ได้กล่าวถึงอำนาจไว้ 7 ประเภท แต่อำนาจที่สามารถใช้เป็น ฐานอำนาจที่จะนำไปสู่อำนาจสูงสุดของประเทศ มีอยู่ 5 ประเภท ดังนี้

1. อำนาจในชุมชน (กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน) การใช้อำนาจให้กว้างขวางขึ้นมาสู่ระดับชุมชนที่เป็นหมู่บ้าน-ตำบล-ชุมชน ในเชิงของอำนาจและการใช้อำนาจที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น ในการใช้อำนาจของประชาชนมีข้อพิจารณาในเรื่องอำนาจ และการใช้อำนาจของประชาชนในชุมชนที่เป็น หมู่บ้านตำบล ในชนบท ประชาชนได้มอบอำนาจให้กับผู้นำไปใช้อำนาจแทนตนแล้วก็ปล่อยภาระ ความรับผิดชอบให้อยู่ในมือผู้นำเหล่านั้น 2) ความยากจนของประชาชนในชนบท ความรู้ความเข้าใจเรื่องอำนาจและการใช้อำนาจยังมีจำกัดในระดับหนึ่งเพียงระดับปฐมภูมิที่จะต้องพึ่งผู้นำ ก็แสวงหาผู้นำ เมื่อผู้นำแล้วก็สุดแต่ผู้นำจะพาไป สภาพสังคมชนบท เป็นสังคมเกษตรกรรมที่มี การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก ความขาดแคลนนำปัญหาภัยธรรมชาติที่ประสบพบอยู่ เป็นประจำ

2. การใช้อำนาจในท้องถิ่น อำนาจและการใช้อำนาจในเขตที่เป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทั่วราชอาณาจักร จะเป็นการช่วยให้เจ้าของอำนาจที่แท้จริง คือประชาชนคนไทยทุกๆ คนได้เข้าใจและเขาร่วมกับกระบวนการใช้อำนาจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การปกครองส่วน ท้องถิ่นไทย เป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินที่ฝ่ายบริหารได้จัดรูปแบบการบริหาร ราชการไว้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

3. การใช้อำนาจระดับชาติ กรอบการใช้อำนาจถือเป็นมรดกทางการเมืองของคน ไทยที่มีความยึดมั่นในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง โดยแบ่งอำนาจออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) อำนาจนิตินิติบัญญัติ 2) อำนาจฝ่ายบริหาร 3) อำนาจฝ่ายตุลาการ : ศาล 4) การใช้อำนาจ ของนักการเมืองและพรรคการเมือง ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนคืออันการการเมืองและ พรรคการเมืองต่างๆ ที่ประชาชนทั้งประเทศให้ความยินยอมเป็นผู้ใช้อำนาจแทน ด้วยกระบวนการ เลือกตั้ง นักการเมืองและพรรคการเมืองจึงต้องพยายามสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นจากประชาชน ให้มากที่สุด และพยายามให้อยู่ยืนยาวนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ 5) การใช้อำนาจของข้าราชการ การเมืองและข้าราชการประจำการที่ข้าราชการเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรอำนาจและการใช้ อำนาจทางการเมืองการปกครอง จึงเกิดมีข้าราชการ 2 ประเภทขึ้นในระบบการเมืองการปกครองไทย ข้าราชการการเมือง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่างๆ เช่น นายกรัฐมนตรี รอง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี ฯลฯ ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งจะ เปลี่ยนไปตามรัฐบาล และข้าราชการการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการประจำได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการในตำแหน่งปลัดกระทรวงลงมาและไม่เปลี่ยนแปลงตามวาระของรัฐบาล แต่ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งเหนือกว่าตามกฎหมายกำหนด

ดังนั้น กระบวนการใช้อำนาจของข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ ที่กล่าวมา ทั้งหมด ทำให้ระบบการเมืองของประเทศไทยภายใต้การใช้อำนาจของบุคคล 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายการเมืองและ ฝ่ายประจำ เป็นไปตามความเข้มแข็งของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อดีตฝ่ายข้าราชการประจำ มีความเข้มแข็ง เป็นผู้ยึดและบริหารอำนาจการเมืองทั้งหมดไว้ในมือแต่ฝ่ายเดียว ยุคนั้นก็เป็นยุคการเมืองแบบอำมาตยาธิปไตยบาง ระบบเผด็จการ

ทางทหารบาง มาถึงยุคปัจจุบันข้าราชการประจำได้ถ้อยห่าง จากอำนาจปกครองและบริหารประเทศ เป็นยุคที่นักการเมืองผู้มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งนักธุรกิจต่างๆเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ก็เรียกว่าเป็นยุคธุรกิจการเมือง ทั้งยุคอาฆาตยาธิปไตย หรือเผด็จการทหารและธุรกิจการเมือง วงจรการใช้อำนาจยังคงอยู่กับบุคคล 2 กลุ่มเหมือนเดิม คือ นักการเมืองและข้าราชการประจำ เท่านั้น และปัญหาทางการเมืองก็ยังคงปรากฏมีอยู่เหมือนเดิม คือ มีการใช้เงินซื้อเสียง มีการแทรกแซงข้าราชการประจำมีการหาประโยชน์จากงบประมาณแผ่นดินด้วยการนำเสนอโครงการใหญ่ๆแล้วรับใช้ประโยชน์ตามสัดส่วนและการผูกขาดธุรกิจ สัมปทาน

การวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ผู้ศึกษาเห็นว่า ฐานอำนาจทางการเมืองที่มุ่งสร้างศักยภาพของตนเองหรือการเชื่อม สัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชนการเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตนให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อจะได้สามารถรักษาฐานอำนาจทางการเมืองของตนให้มั่นคงยาวนานที่สุด ทั้งทางด้านการอยู่ในตำแหน่งอันยาวนาน การสร้างระบบ เครือข่ายฐานอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ที่มีความมั่นคงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเชื่อมสัมพันธ์กับกลุ่มชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การใช้ความสัมพันธ์ระดับเครือข่าย การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ดังที่กล่าวมานี้ เพื่อมุ่งหวังผลของการเข้าสู่เส้นทางการเมืองในอนาคต การเลือกผู้นำท้องถิ่นของชาวบ้านได้เปลี่ยนไปมาก พอสมควร แม้จะมีการเลือนักการเมืองด้วยความเป็นเครือข่าย พวกเขาพึ่ง แต่ชาวบ้านก็พิจารณา จากการทำงานและมีการเปลี่ยนผู้นำที่ชัดเจนเจน ไม่มีนักการเมืองในระดับท้องถิ่นผูกขาดทั้งหมด ด้านผู้บริหารหรือนายกฯ ก็พบว่า แม้จะมีการชนะเลือกตั้งติดต่อกันแต่สถานการณ์แข่งขันก็สูสีคู่มาก นั้นหมายความว่า การมองภาพชาวบ้านแบบเดิมว่าอยู่ในระบบอุปถัมภ์ขายเสียง ไม่น่าจะถูกต้องทั้งหมดแล้ว (ประภาส ปิ่นตบแต่ง และตะวัน วรณรัตน์: 2558)

สรุปได้ว่า ฐานอำนาจทางการเมือง หมายถึง สิ่งที่ยึดมั่นในความสามารถ เชิงนามธรรม เป็นกระบวนการที่รวบรวมปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกองค์กรที่เป็นนามธรรม ระบุธรรม รวมถึงปัจจัยที่มุ่งสร้างศักยภาพของตนเองหรือการเชื่อมสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชน การเสริมสร้างฐานอำนาจ ของตนให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อที่จะรักษาอำนาจของตนให้มั่นคงยาวนานที่สุด ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ สิทธิทางอำนาจทรัพยากรทางวัตถุทรัพยากรที่มีใช้วัตถุ

องค์ประกอบของการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

การขึ้นสู่อำนาจของนักการเมืองแม้จะแบ่งเป็นประเด็นหรือวิธีการต่างๆ มากมาย ขึ้นอยู่กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และความสามารถของแต่ละคน ผลการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์การการเมืองท้องถิ่นประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. บารมีของวงศ์ตระกูล (ได้โอกาสแล้ว) เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ซึ่งกลุ่มเครือญาติจะมีความซื่อสัตย์ เทียงตรง ไม่มีการแปรเปลี่ยน ช่วยสนับสนุนและ ส่งเสริมทั้งร่างกายแรงใจในการเชื่อมสัมพันธ์กับกลุ่มชาวบ้าน หากญาติพี่น้องเป็นผู้ที่กว้างขวาง เป็นผู้นำที่มีอำนาจหรือ บารมีในพื้นที่ ยิ่งสามารถเข้าไปช่วยสนับสนุนและเป็นฐานเสียงได้อย่าง ง่ายดาย โดยอาศัยระบบอุปถัมภ์ ภายในครอบครัว ซึ่งกลุ่มเครือญาติที่มีฐานเสียงสำคัญและให้การ สนับสนุน ได้แก่ (ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณ ปัญญา, 2562: 96)

1.1 ปู่ ย่า ตา ยาย จะช่วยสนับสนุนในฐานะผู้นำระดับสูง แจ้งและสนับสนุนเงินทุนในทุกด้านของการสมัคร

1.2 พ่อ แม่ ช่วยในการหาคะแนนเสียงจากกลุ่มเพื่อนหรือเครือข่ายผ่านความช่วยเหลือของเพื่อนที่มีอิทธิพลหรือมีอำนาจ และบอกให้ผู้ค้นหาทั่วไปสนับสนุนญาติของพวกเขา

1.3 พี่น้อง ลุง ป้า น้าอา ช่วยสนับสนุนในเรื่องของการประชาสัมพันธ์และการระดมทรัพย์สินหรือกองทุนโดยอาศัยความคุ้นเคย พบปะ หรือพูดคุยกับคนในพื้นที่ (ให้ประชาชนเลือกญาติเอง) หรือบางครั้งเป็นตัวแทนบริจาคสิ่งของ กับชุมชน เช่น บริจาคเงินให้มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่น ๆ ทำบุญทอดกฐิน หรือบริจาคในงานชุมชน

1.4 สามี ภรรยา ลูก หลาน เหลนเป็นกลุ่มฐานเสียงสนับสนุนที่ตายตัว เพราะใช้ความสัมพันธ์ในฐานะพ่อ หรือสามี เพื่อสนับสนุนตนเอง

1.5 เพื่อน คนรู้จักที่ใกล้ชิดเชื่อมต่อกันในรูปแบบของเครือข่ายเพื่อนในโรงเรียนประถมศึกษา อุดมศึกษา หรือสาขาวิชาชีพ ซึ่งหากพวกเขามาสนับสนุนเมื่อญาติของพวกเขากลายเป็นนักการเมือง พวกเขาสามารถให้คำมั่นที่จะลาจากเพื่อลูก ให้ข้าราชการมีตำแหน่งงานในตำแหน่งต่างๆ หรือช่วยฝากเข้าสถานศึกษา

2. สร้างเครือข่ายฐานอำนาจในพื้นที่ ประกอบไปด้วย กลุ่มบริษัทห้างสรรพสินค้า กิจการโรงแรม กิจการ โรงงาน กิจการจำหน่ายรถยนต์ กิจการอสังหาริมทรัพย์ กลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้าง กิจการร้านอาหาร เป็นกลุ่มที่สนับสนุนเงินทุนผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบของภาษี การประมูล โครงการจัดซื้อจัดจ้าง หรืออาจสนับสนุนการจัดอาหาร เครื่องดื่ม หรือวัสดุสิ้นเปลืองเพื่อช่วยสนับสนุนโครงการของกลุ่ม เครือข่ายนักการเมืองที่เกี่ยวข้องทั้งโดยเปิดเผยและไม่ปรากฏชื่อ แต่ทุกคนสามารถทราบได้อย่างชัดเจนว่ากลุ่มใดสนับสนุน โดยเฉพาะผู้รับเหมา เพื่อสร้างฐานอำนาจสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับสูงประเทศเหล่านี้สามารถมีบทบาทและมีบทบาทในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นได้ทุกเพศทุกวัย เนื่องจากนักการเมืองส่วนใหญ่เติบโตขึ้นจากการเป็นเจ้าของธุรกิจหรือเข้าร่วมประกวดราคาโครงการหรือดำเนินการก่อสร้างในท้องถิ่น (ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณปัญญา, 2562: 97)

3. การเป็นนักสังคมสังเคราะห์ (เข้าถึง ใจถึง ฟังได้) ถือว่ามีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งในการประสานงานหรือสร้างเครือข่ายกับผู้สมัครบางที่อาจจะชอบหรือเป็นญาติสนิทกับผู้นำที่มีสมาชิกเป็นของ

ตัวเองหรือมีสังกัดเป็นของตัวเองก็อาจจะใช้วิธีตำแหน่ง หน้าที่ หรืออำนาจเป็นเครื่องมือจูงใจ, บังคับหรือเกลี้ยกล่อมให้คนไปเลือกตั้ง กลุ่มผู้นำที่สำคัญได้แก่ (ธรรมรัตน์ โปธิสุวรรณปัญญา, 2562: 100)

3.1 กลุ่มกำนันเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในเขตการปกครองของตน สามารถช่วยเหลือใน การสร้างฐานเสียงหรือกลุ่มของตนได้ โดยใช้พลังอำนาจของตนที่มีมาตอรองหรือการมีลูกน้องที่ เคยได้รับการช่วยเหลือ ก็จะเป็นฐานเสียงสนับสนุนได้

3.2 ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน สอบต. ประธานชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีฐานเสียงของตนแต่เดิมในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านมีญาติและเครือขายเป็นของตัวเอง หากพวกเขามีผลประโยชน์ร่วมกันและมีปัจจัยที่จะส่งเสริม พวกเขาจะทำหน้าที่เป็นฐานสนับสนุนหรือบางครั้งเพื่อสนับสนุนพวกเขาด้วยความหวังว่าจะได้เป็นรองอธิการบดีหรือเลขาธิการหรือประธานสภาท้องถิ่นหรือเพื่อประโยชน์ของธุรกิจหรือโครงการในท้องถิ่น

3.3 กลุ่มผู้นำทางศาสนา มีบทบาทสำคัญในการจูงใจหรือพูดโน้มน้าวชักชวนให้ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นโดยเฉพาะพระเกจิอาจารย์ ชื่อดังซึ่งมีลูกศิษย์มากมายการที่นักการเมืองเข้ามาช่วยเหลืองานในวัดหรือในสังคม เช่น มาขุดลอก ห้วยหนองคลองบึงหรือสระน้ำให้กับวัด หรือชุมชน ประชาชนเห็นนักการเมืองช่วยงานวัด สนับสนุนและคิดว่านักการเมืองเป็นคนดี และช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ต่อชุมชน ผู้นำศาสนา (พระ) ยังสนับสนุนและช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับงานที่นักการเมืองช่วยทำกิจกรรมหรือโครงการสนับสนุนที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

4. ความเป็นกลางการประสานงานระบบ (บนดิน ใต้ดิน ฯลฯ สีขาว สีเทา) เป็นกลุ่มที่ช่วยสนับสนุนในการหาเสียงได้ดี ดังตัวอย่างเช่น (ธรรมรัตน์ โปธิสุวรรณปัญญา, 2562: 100)

4.1 กลุ่มนักเรียนรุ่นเดียวกัน เพื่อนสถาบันการศึกษา เพื่อนพ่อค้า เครือข่ายเพื่อนสนิท หลังเรียนจบมีตำแหน่งหลายตำแหน่ง บางคนเป็นข้าราชการ บางคนเป็นเจ้าของธุรกิจหรือทำธุรกิจของตัวเอง บางคนเป็นนักข่าวและนักข่าว และเมื่อเป็นเพื่อนกันก็จะมีคามสนิทสนมและคุ้นเคยกันและแต่ละอาชีพแต่ละตำแหน่งก็ช่วยเหลือกันได้

4.2 กลุ่มเพื่อนนักเรียนเตรียมทหาร - ตำรวจ ที่จะมีความเป็นเพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมงานในสถาบันมีความสนิทสนมกันมากและเคารพรุ่นพี่และรุ่นน้องของกันและกัน เมื่อเพื่อนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ พวกเขาต้องช่วยกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะชนะ การเลือกตั้ง เพราะเมื่อได้รับเลือกตั้งก็จะสามารถพึ่งพาเพื่อนฝูงได้หลากหลายวิธี เช่น ช่วยแก้ปัญหาทางการเงินในการดำเนินคดี ช่วยลูกไปโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย หรือช่วยเหลือ รับตำแหน่งทางการเมือง

5. พัฒนาวัตถุกรรมนโยบายสาธารณะ (การพัฒนาเชิงพื้นที่มากมายก่ายกอง) ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรี จะเข้ามาสนับสนุนโดยการเป็นที่ปรึกษา ช่วยคิดวางแผน และลงพื้นที่ช่วยปราศรัยใหญ่ให้ได้รับ ความไว้วางใจจากประชาชนหรือบางครั้งอาจจะสนับสนุนใน

ด้านการเงิน ดังนั้น กลุ่ม ส.ส. ส.ว. กลุ่มเหล่านี้ มีบทบาทและมีอิทธิพลสำคัญ เพราะว่า ส.ส. ส.ว.หรือรัฐมนตรีบางคน มีฐานเสียงและมีคนเคารพ เชื่อมั่นและศรัทธาในพื้นที่มาก ยิ่งมีบทบาทในพื้นที่ ยิ่งทำให้นักการเมืองท้องถิ่นขณะ ในการเลือกตั้ง ส่วนกลุ่ม สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สจ.) สมาชิกเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) ทั้ง 3 กลุ่ม มุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมืองที่แท้จริงเพื่อสนับสนุนทุกรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมในพื้นที่ยุทธศาสตร์ของตนเอง สนับสนุนเงินทุน เช่น หวังตำแหน่งรองอธิการบดี หรือตำแหน่งอื่นๆ เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือ ตำแหน่งประธานสภาท้องถิ่นหรือหวังว่าจะเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีและหวังว่าเขาจะมีบทบาทในธุรกิจหรือโครงการในท้องถิ่นในรูปแบบของตำแหน่งหรือบทบาททางการเมืองจะสนับสนุนและรวบรวมเงินทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ไปด้วยกัน). ในการเก็บเงินจากกลุ่มนักการเมืองโดยรวม นักการเมืองทั้งกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มที่อยู่เบื้องหลังทำธุรกิจของตนเอง เช่น โรงงาน ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าขนาดเล็ก โรงแรม หรือเป็นผู้รับเหมา (ธรรมรัตน์ โปธิสุวรรณปัญญา, 2562: 101)

6. ความสัมพันธ์กับฐานอำนาจทางการเมืองระดับชาติ เป็นกลุ่มที่เป็นฐานเสียงที่สำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มอิทธิพลเดิม กลุ่มเจ้าพ่อทางการเมือง กลุ่มลูกน้องเดิม กลุ่มนักการเมืองสี่เทา กลุ่มตระกูลการเมืองเดิม หรือบางทีอาจจะกลายเป็นกลุ่มเคยเป็นอดีตนักการเมืองเดิมที่มีอิทธิพลหรือมีเบื้องหลังที่มีการทุจริต คอร์รัปชันมาก่อน การเข้าสู่เส้นทางการเมือง เช่น เจ้าของธุรกิจ บริษัทห้างร้าน โรงแรม โรงงานการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ หรือการปล่อยเงินกู้ธนาคาร การค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย เช่น บุหรี่เถื่อน น้ำมันเถื่อน ค้ามนุษย์ ลักขโมยข้าวไม่เถื่อนของหนีภาษีทุกประเภท เป็นต้นกลุ่มที่จะครอบคลุมพื้นที่ และมีบทบาททางการเมืองอย่างมาก ประชาชนก็จะเคารพและให้ความเกรงกลัวและเกรงใจในกลุ่ม อิทธิพลเหล่านี้ ซึ่งแนวคิดของ สุขชาติ ช่วยรักษา (ธรรมรัตน์ โปธิสุวรรณปัญญา, 2562: 101) กล่าวถึงการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นโดยใช้อิทธิพลว่าอิทธิพลของคำว่าอาจมาจากอิทธิพลผ่านการใช้อำนาจทางการเงิน การใช้คุณธรรมในการบริหารงานโดยระบบอุปถัมภ์ทางปกครอง แต่โดยส่วนใหญ่ ทั้งสามสิ่งนี้เป็นตัวกระตุ้นสำหรับการบริหารที่กุมอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น (ธรรมรัตน์ โปธิสุวรรณปัญญา, 2562: 101)

7. การแสดงบทบาทการเป็นรัฐบาลตลอด ประกอบด้วย ข้าราชการประจำข้าราชการเมือง ทหาร ตำรวจ ครู เป็นกลุ่ม ข้าราชการที่เกี่ยวข้องถึงการมุ่งหวังผลประโยชน์ทางยศตำแหน่ง การโยกย้าย หรือการเลื่อน ตำแหน่ง กลุ่มเหล่านี้จะแสดงความตั้งใจที่จะลงทุนในธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม ข้าราชการบางคนอาจเข้าไม่ถึงหัวหน้าใหญ่จึงจำเป็นต้องยึดนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องเลื่อนตำแหน่งหรือย้ายถิ่นฐาน เมื่อได้รับการเลื่อนตำแหน่งหรือย้ายถิ่นฐานแล้ว ในบางครั้งอาจให้การสนับสนุนทางการเงินหรือเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีหรือปัญหาที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ (ธรรมรัตน์ โปธิสุวรรณปัญญา, 2562: 103)

กล่าวได้ว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายและการจัดองค์รทางการเมืองท้องถิ่นได้นั้น ประกอบไปด้วย กลุ่มต่างๆ ได้แก่ (1) บารมีของวงศ์ตระกูล (ได้โอกาสแล้ว) (2) สร้างเครือข่ายฐานอำนาจในพื้นที่ (3) การเป็น นักสังคมสังเคราะห์ (เข้าถึง ใจถึง ฟังได้) (4) ความเป็นกลางการประสานงานระทุกระบบ (บนดิน ใต้ดิน ฯลฯ สีขาว สีเทา) (5) พัฒนานวัตกรรมนโยบายสาธารณะ (การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มากมายก่ายกอง) (6) ความสัมพันธ์ กับฐานอำนาจทางการเมืองระดับชาติ และ (7) การแสดงบทบาทการเป็นรัฐบาลตลอด จากข้อมูลข้างต้นสรุป รูปแบบของการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ตามภาพที่ 1

- บารมีของวงศ์ตระกูล (ได้โอกาสแล้ว)
- สร้างเครือข่ายฐานอำนาจในพื้นที่
- การเป็นนักสังคมสังเคราะห์ (เข้าถึง ใจถึง ฟังได้)
- ความเป็นกลางการประสานงานระทุกระบบ (บนดิน ใต้ดิน ฯลฯ สีขาว สีเทา)
- พัฒนานวัตกรรมนโยบายสาธารณะ (การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มากมายก่ายกอง)
- ความสัมพันธ์กับฐานอำนาจทางการเมืองระดับชาติ
- การแสดงบทบาทการเป็นรัฐบาลตลอด

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

บทสรุป

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง พบว่า ทรัพยากรอำนาจทางการเมือง ที่ทำให้ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น สามารถสร้างอิทธิพล และมีอำนาจเหนือคนอื่นได้นั้น ประกอบไปด้วย ดังนี้ บารมีของวงศ์ตระกูล (ได้โอกาสแล้ว) สร้างเครือข่ายฐานอำนาจในพื้นที่ การเป็นนักสังคมสังเคราะห์ (เข้าถึง ใจถึง ฟังได้) ความเป็นกลางการประสานงานระทุกระบบ (บนดิน ใต้ดิน ฯลฯ สีขาว สีเทา) การพัฒนานวัตกรรมนโยบายสาธารณะ (การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มากมายก่ายกอง) ความสัมพันธ์กับฐานอำนาจทางการเมืองระดับชาติ และการแสดงบทบาทการเป็นรัฐบาลตลอด

เอกสารอ้างอิง

- เดชะ สิทธิสุทธิ. (2541). *การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในเมืองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่ม "สันติธรรม" ในเทศบาลเมืองนครปฐม*. บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ ชินสิทธิรัตน์. (2550). *การนำนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลพลวง กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ) : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิท พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2558). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ปทุมธานี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณปัญญา. (2562). *การสร้างฐานอำนาจของผู้บริหารทางการเมืองท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธีระพล สุนทรวิท. (2540). *การขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2512-2535)*. บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2558). *กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพัฒนาการทางการเมืองไทย*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา 80203 ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย*. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประมวล รุจนเสรี. (2548). *การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ฐานข้อมูลศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). *สังคมวิทยาการเมือง*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชญ์นิฐา พรรณศิลป์. (2558). *บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21*, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 3 (2), 146-161.
- ยศสันติสมบัติ (2533). *อำนาจ บุคลิกภาพและผู้นำการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2536). *อำนาจและทรัพยากรทางการเมือง : ศึกษากรณีจอมพล ป.พิบูลสงคราม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Badie, Bertrand, Dirk Berg-Schlosser, and Leonardo Morlino (2011). *International encyclopedia of political science*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications. Phwng-ngam.
- Becharach, S. B., and Lawler, E. J. (1981). Power and Tactics in Bargaining. *Industrial and Labor Relation Review*, 34, 219-233.

.....
Dahl, Robert A. (1957). The Concept of Power. *Behavioral Science* 2, no. 3 (December 11, 1957)
: 201–15. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/bs.3830020303>.

Gamson, W.A. (1968). *Power and Discontent*. Evanston, IL.: the Dorsey Press.

Linz, Juan J. & Stepan, A. (1998). *Problems of democratic transition and consolidation: Southern Europe, South America, and post-communist Europe*. Baltimore: Johns Hopkins Univ. Press, 1998, 3 – 4.

Linz, Juan J. (2001). Totalitarian and Authoritarian Regimes. Ronald A. *Francisco Contemporary Southeast Asia*. 23 (1), 185-187.

Weber, Max. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: The Free Press.

Wright, C. Mills. (1959). *The Sociological Imagination*. Oxford University.